คอลัมน์ คิดเป็นเห็นต่าง: IP ของไทยกับไอเดีย ต้านโกงในต่างประเทศ (1) - โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

กิตติเดช ฉันทังกูล ผู้ประสานงาน โครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC)

kittidej@thai-iod.com

เมื่อวันที่ 9-10 พ.ย. 2559 ที่ผ่านมา รัฐบาลภูฏานเป็นเจ้าภาพร่วมจัดประชุม ADB/OECD Anti-Corruption Initiative for Asia and the Pacific ครั้งที่ 14 การประชุมดังกล่าวเน้นสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยปราบปรามคอร์รัปชั่นของแต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกวาระการประชุมและหัวข้อการสัมมนาส่วนใหญ่ จึงเน้นเฉพาะงานปราบปรามคอร์รัปชั่นในมิติต่างๆ (เช่น การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามสนธิสัญญาสากล การติดตามทรัพย์สินกลับคืน เทคนิคการสอบสวน ฯลฯ) โดยมีตัวอย่างหรือประสบการณ์ของประเทศที่นำมาเสนอ รวมทั้งการติดตามประเมินผลของหน่วยงานปราบปรามคอร์รัปชั่นก็เป็นประเด็นสำคัญที่มักจะได้รับนำมากล่าวถึงอยู่ตลอด ซึ่งในการประชุมครั้งนี้มีนักวิจัยจากเม็กซิโก ศึกษาและจัดทำดัชนีชี้วัดและเริ่มนำมาทดลองใช้ประเมินกับหน่วยงานปราบปรามคอร์รัปชั่นในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยด้วยและคาดว่าจะเปิดเผยผลการประเมินได้ภายในต้นปี 2560 นี้

ในการประชุมรอบนี้โครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) ร่วมกับองค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่น (ACT) ในฐานะที่สมาชิกในคณะทำงานของอนุกรรมการประสานความร่วมมือป้องการทุจริต ได้ร่วมกับผู้แทนกรมบัญชีกลางนำเสนอความคืบหน้าโครงการ Integrity Pact (IP) หรือที่คนไทยเราคุ้นหูในชื่อ ข้อตกลงคุณธรรม แนวคิดหลักของเครื่องนี้มุ่งเน้นการป้องกันคอร์รัปชั่นเป็นสำคัญ เรียกว่า "กันไว้ดีกว่าตามจับทีหลัง" โดยหลักปฏิบัติที่ประเทศไทยนำ IP มาใช้นั้น ประกอบด้วยคณะผู้สังเกตการณ์อิสระที่มีประสบการณ์และความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐที่เข้าร่วมโครงการ IP ซึ่งปัจจุบันมีโครงการที่ใช้ IP แล้ว 35 โครงการ

ตัวอย่างโครงการดังๆ เช่น โครงการจัดซื้อรถเมล์ NGV 489 คัน โครงการวางท่อก๊าซ โครงการเปลี่ยนเครื่องส่งสัญญาณโทรทัศน์ โครงการจัดหาผู้เดินรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงินส่วนต่อขยาย เป็นต้น โดยผู้สังเกตการณ์จะเข้าไปศึกษา ติดตาม ตรวจสอบข้อมูลของโครงการทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ตั้งแต่การจัดทำร่าง TOR การคำนวณราคากลาง การเปิดประมูลและคัดเลือกผู้ชนะการประมูล จนถึงขั้นการส่งมอบ ข้อมูลในแต่ละขั้นตอนจะต้องได้รับการเปิดเผยอย่างเพียงพอจากหน่วยงานเจ้าของโครงการ และผู้สังเกตการณ์จะรายงานผลการติดตามให้รัฐบาลรับทราบร่วมกับกรมบัญชีกลางเป็นระยะ

การทำหน้าที่ของผู้สังเกตการณ์นี้ไม่ใช่การไปนั่งจับผิดมองหาการทุจริต หากแต่ไปเพื่อเป็นหลักประกันสร้างความโปร่งใสให้แก่กระบวนการจัดซื้อให้สามารถทำได้อย่างตรงไปตรงมา ไม่มีนอกมีใน มีมุมมืดปกปิดข้อมูลเพื่อเอื้อประโยชน์ในทางมิชอบ เมื่อผู้ประกอบการเชื่อมั่นว่ากระบวนการจัดซื้อนั้นๆ โปร่งใส การเข้าร่วมประมูลเพื่อแข่งขันกันด้วยราคาและ

คุณภาพจึงเกิดขึ้น งบประมาณที่ใช้จ่ายไปเกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดอันยังประโยชน์กลับมาสู่ประชาชนผู้เสียภาษีทุกราย

สำหรับประเด็นความท้าทายของการเดินหน้าโครงการ IP ของประเทศไทยในระยะต่อไปคือ การขยายขีดความสามารถ (Capacity Building) ขององค์กรที่จะทำหน้าที่ขับเคลื่อนและอำนวยความสะดวกให้แก่งานติดตามตรวจสอบโครงการจัดซื้อที่จะเพิ่มมากขึ้นทุกปี แน่นอนว่าจำนวนผู้สังเกตการณ์อาจจะต้องสรรหาเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับโครงการสำคัญๆ ในอนาคต รวมไปถึงการจัดหาแหล่งทุนสนับสนุนการทำงานเพื่อคงไว้ซึ่งความเป็นอิสระจากทั้งรัฐและเอกชน โจทย์ 2 ข้อนี้ดูเหมือนจะเป็นปัญหาที่มีร่วมกันในทุกๆ ประเทศที่มาประชุมในครั้งนี้

(อ่านต่อสัปดาห์หน้า)